

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

NGWANAITSEELE 2019

KAEDI YA GO TSHWAYA

MADUO: 80

Kaedi e ya go tshwaya e na le ditsebe di le 24.

KAROLO YA A: POKO**MELODI YA POKO – RM Ramagoshi****POTSO 1: POTSO YA TLHAMO**

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 10 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

'MENOMASWEU POLAYA E TSHEGA' – FS Khunou

- **Mmoki o tlhagisa maikutlo a letlhoo/kutlobotlhoko** tebang le bolwetse jo a bo teileng leina a re ke tshetlhana ya Bataung.
- Mmoki ga a beye bolwetse jo sebetse le e seng, gonne a re fa go ka twe a tsee tšhaka a bolae selo se a sa se batleng a ka itumela jaaka tshwenyana e tle e dire, a ka fofela godimo jaaka leebaroape, mme a dumaduma jaaka tau go supa boitumelo jwa go sutisa sera sa gagwe mo tseleng.
- Mmoki o itela mo dikgosing go mo letla go fetsa ka tshetlhana e ya Bataung gonne a sa e rate.
- O utlwile botlhoko jo bo seng kana ka sepe gonne bolwetse jo bo mo tseetse motho yo a neng a mo rata sa o ka swa nka go ja.
- Bolwetse jo ga a bo beye sebetse gonne bo go bolaya bo tshega nao, mme ka ntlha ya se, o kopa gore batho ba se tsiediwe ke bomenomasweu jwa jona.
- Mmoki o tsibosa batho gore ba ikele tlhoko gonne menomasweu a bolwetse jo bo a tlhagisang, e se meno, mme e le marumo a a tlabang e bile a segaka.
- O tsibosa bašwa gore ba se itlhokise ditsebe, ba utlwe fa ba elediwa gore bogale jwa meno a bolwetse jo, bo tshwana le digai tsa Matebele.
- Mmoki o tsibosa batho go iphapha mo bolwetseng jo, go tla dintsho tse di bo tlholang jaaka fa a lebile matšhwitišhwiti a batho a a apereng mmala o montsho ba ya go fitlha ntsalae yo o komeditsweng ke bona bolwetse jo a santse a itebetse ka bo ne bo itirile lekgarebe le lentle.
- Mmoki o botlhoko gonne a kaya fa ntsalae a bolailwe ke noga ya Bataung e e bolaileng bontsi jwa ditšhaba gonne di ne di sa e lemoge.
- Keletso ya mmoki ke gore batho ba iphaphe mo bolwetseng jo gonne bo le kotsi mo go maswe ka e le nta ya selomelakobong.
- Mmoki o bo bitsa molotsana ka bo go ngokela ka go go tlaletsa e kete o lesea. O bo tlhoile tota e bile o bo bitsa sera.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.)

[10]**POTSO 2: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE****LEREBANA WA LETLALEANYA – FS Khunou**

- 2.1 Diphetogo tse di tlisiwang ke go swelwa ke mmaago/kutlobotlhoko e e tlholwang ke go tlhokofalelwa ke mmaago. (2)
- 2.2 Tshwantshanyo – go tshwantshanya mokgwa o a tlhagisang dingongora tsa gagwe ka teng le go duma ga pula ya dikgadima ka e dira leratla. (2)

- 2.3 Tlogelo - ya **le** mo go 'lapeng' boemong jwa 'lelapeng' go tlisa go kibakibela ka bonako ga mola wa leboko/Go oketsa lebelo la moribo le moretheto wa molatheto. (2)
- 2.4 Fa nka tlogela legae, a ke tlaa bo ke dirile selo se se siameng/se se matshwanedi. (2)
- 2.5 Ke ithutile gore mosekaphofu ya gaabo ga a swe lentswe/O tshwanetse go lwela se e leng sa gago/Fa o se na mmaago o ketefalelwa ke botshelo. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- [10]**

POTSO 3: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

AFORIKABORWA YO MOŠWA – MO Molamu

- 3.1 Keletso/Tlhologelelo ya go nna le Aforikaborwa yo mošwa yo o nang le kagiso, boitumelo le poeelanano. (2)
- 3.2 Tlhatlagano ya popego – go gatelela bokao jwa go supa fa Aforikaborwa yo mošwa a se na kgethololo/ go gatelela bokao jwa go supa gore fa go le ntwala rotlhe re tlile go utlwa botlhoko.

Fa	'rumo	le	tlhaba	bontsho	madi	a	thepologa
Fa	'rumo	le	phunyeletsa	bosweu	madi	a	tshologa
popi ya tlhalosi ya nako	leina	thuanyisediri	lediri	leinaletswa	leina	thuanyisediri	lediri

- Tlogelo - ya **le** mo go 'rumo' boemong jwa 'lerumo'go tlisa go kibakibela ka bonako ga mola wa leboko/Go oketsa lebelo la moribo le moretheto wa molatheto. (2)
- 3.3 Mmoki o eletsa fa go ka nna le kagiso, boitumelo le poelano mo Aforikaborwa yo mošwa. (2)
- 3.4 Mothofatso – Lejweleputswa le filwe maikutlo a setho ka go dirisa leemeditho 'wena' go kaya fa e le lona le upololang bontlente jo lefatshe le ka ipelang ka jona. (2)
- 3.5 Ke ithutile gore ntwakgolo ke ya molomo/Ntwala ga e age motse/Re tshwanetse go nna le botho, mme re dirisane sentle/re rerisane. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- [10]**

POTSO 4: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**KGOLEGELO – MTM Seate**

- 4.1 Tlotlomatso ya kgolegelo ka e kgopolola dinokwane. (2)
- 4.2 Tshwantshanyo – go tshwantshanya bontle jwa motho fa a tswa kgolegelong le bojang jwa naga. (2)
- 4.3 Neeletsano – go tsweletsa kakanyo e e mo moleng wa ntlha mo moleng o o latelang/go golaganya mela e mebedi ntle le go dirisa lekopanyi. (2)
- 4.4 Fa motho a dirile phoso kgotsa dilo tse di seng ka fa molaong, o a golegwa go sa kgathalesege gore ke wa maemo afe/kgolegelo ga e tlhaole e phutha dinokwane tsotlhe. (2)
- 4.5 Ke ithutile gore kgolegelo e kgopolola batho ba ba tlolang molao/kgolegelo ga se lefelo le le monate.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- [10]**

LE**POTSO 5: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE****PELO – SS Mokuu**

- 5.1 Botlhokwa jwa pelo mo botshelong jwa motho. (2)
- 5.2 Loso lefifi le lentsho - Poeletsomodumo – ya tumammogo 'I' – re e bone ka go boeleditswe tumammogo 'I'. (2)
- 5.3 Mothofatso – O kaya gore go na le dithwe tse dingwe tse di ikaegileng ka yona jaaka batho ba o tsholwang nabo. (2)
- 5.4 Le fa o se na leoto kgotsa nko, o kgona go tshela/ga o tlhokafale. (2)
- 5.5 Ke ithutile gore pelo ke yona e e tshwereng botshelo jwa motho/pelo e botlhokwa mo botshelong jwa motho,
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- [10]**

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: PADI**POTSO 6: POTSO YA TLHAMO****LEBA SEIPONE – K Kgatea**

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tiro ya motlhatlhojwa.

- Tlhagiso e e reng lemorago le Motswagauteng a iphitlhelang mo go lona ga le a ka la mo kgoreletsa mo tswelelopeleng ya botshelo jwa gagwe, ke boammaaruri jo bo ka se ganediweng ka gope jaaka re itemogela mo ditiragalong tsa padi ya 'Leba Seipone'.
- Motswagauteng o ne a latlhwa ke mmaagwe, mme se sa mo tlhokisa lerato le bothito jwa kgodiso ya gagwe, fela se ga se a ka sa mo kgoreletsa ka gope mo katlegong ya botshelo.
- Motswagauteng o nnile le dikgwetlho tse di ka se lekanyediweng ka gope mo tsamaong ya gagwe ya botshelo, mme le fa go ntse jalo ga di a ka tsa mo ema pele mo go atlegeng ga gagwe kwa bokhutlong.
- O gola jaana a sa itse mmaagwe ka a ne a mo utlwela ka batho ba ba neng ba mo kaya a le ntlheng ya Gauteng. Rraagwe le ena go ne go se ope mo batsading ba gagwe ba ba mo godisitseng yo a neng a mo itse. Gokatweng, mmaagwe Motswagauteng o ne a mo romela jaaka sephuthelwana kwa go nkokoagwe, e bong Mosadimogolo ljelele gonne a ne a tshaba go thubela mongwaagwe lelapa ka ngwana a ne a tshwana le rraagwe mo phatleng.
- Go supa fa maemo a a iphitlhelang a le mo go ona a se kitla a mo kgoreletsa mo go atlegeng ga gagwe mo botshelong, Motswagauteng o feleletsa a itse batsadi ba gagwe ba madi. O ne a bona mmaagwe mo nakong e khutshwanyane fa a ne a neelana ka bopaki kwa kgotlatshekelo, gonne a ne a atlholelwa botshelo jwa gagwe jotlehe gona. Se se salang ke gore, le fa a bone mmaagwe metsotswana e se kae fela, o ne a atlega ka mmatlasagagwe a se bone, mme pelotshwaana e boetse mannong, a bo a tswa foo a itse gore mmaagwe ke mang le gore lesika la gagwe ke lefe.
- Temana ya go batla go itse batsadi ba gagwe e ne ya wediwa gonne dipotso tse a sa bolong go nna natso di arabilwe, ka ngwana mongwe le mongwe a na le tshwanelo ya go batla go itse batsadi ba gagwe ba madi.
- Motswagauteng o ne a rakana le dikgobo le ditshotlo tsatsi lengwe le lengwe, e ka ne e le tsa ditsala, setšhaba gammogo le balosika ka ntlha ya tshobotsi ya gagwe.
- Motswagauteng o sotlwa jaana ke batho ba a tsholwang nabo gonne mo setsong sa bantsho, go tshola ngwana le mosweu e le moila, ke ka moo re bonang setšhaba se sa mo amogele jaaka a ntse.
- Motswagauteng ga a ka a ineela mo tshotlegong ya gagwe, mme a gwalalela mo thutong e a neng a e newa ke Mosadimogolo ljelele ya gore a itebe mo seiponeng, mme a rate motho yo a mmonang. Ke ka ntlha e, re mmonang gompiano a atlegile mo botshelong.

- Balekane ba gagwe ba ne ba mo sotla ba mmita ka maina a tshotlo jaaka *Rooijan*, Lekutwane le ga se morwa ke Morolong gonne a ne a farologane le bana ba bangwe ka tshobotsi (moriri le mmala). Motswagauteng o atlega mo botshelong ka ena a sa bee ope molato, a sa nyatse batho e bile a sa ipusolotse bosula le fa batho ba mo sotla le go sa mo amogele ka ntlha ya tshobotsi ya gagwe.
- Mosala, malomaagwe Motswagauteng, o mo sotla le go mo amoga lotlhe leruo le a le tshwaetsweng, ka gore Puso le Mosadimogolo ljelele ba sa mo tlogelela sepe. Motswagauteng o tsaya tshweetso ya go sa boele gae ka a ne a itse gore Mosala o ya go mo lobela dintsi fa a sa bone podi e a e timeditseng.
- Go ngweega ga gagwe mo gae go mo tswela mosola gonne kwa a neng a tshela gona mo mebileng, o kopana le Sepoko yo le ena a neng a nna kwa mebileng, mme a mo rotloetsa go tsena sekolo. O feleleditse a falotse mophato wa borobedi go supa fa lemorago la go nna mo mebileng le sa mo kgoreletsa go atlega.
- *Kobbie Swanepoel* o feleletsa a batlana le Motswagauteng morago ga loso lwa ga nkokoagwe, maikaelelo e le go mo ema nokeng ka ntlha ya boineelo le botshepegi jo mmaagwemogolo a mo diretseng ka jona mo nakong e telele e a neng a mo direla ka yona. Morago ga go mmona, o boela nae kwa Foreiborogo jaaka fa a mo tsaya jaaka morwae, a bo a mo romela kwa sekolong sa basweu go tsweletsa dithuto tsa gagwe, go supa fa lemorago la gagwe le se na seabe mo go atlegeng ga gagwe gonne khutsanyana e e sa sweng e a bo e letile monono le go tshela ka mašwi a merakana.
- *Jan Smook*, lefatlha la ga rraagwe, o ne a feleletsa a ithaopa go thusa mmaSwanepoel ka dithuto tsa ga Motswagauteng ka e le ngwana wa ga mogoloe, mme se ke sesupo sa gore, lemorago le o iphitlhelang mo go lona ga le ka ke la go ema pele mo go atlegeng ga gago mo botshelong.
- Gona mo seemong sa gagwe sa kwa sekolong sa kwa Foreiborogo, jaaka e ne e le moithuti yo o neng a tlhaolwa gonne e ne e se mosweu kgotsa wa lotso lwa bona, kwa bokhutlong o tlisa kagiso magareng ga Basweu le Bantsho. O ne a tshwara *Koot* ka seatla, mme a tlhabeletsa pina ya bosetšhaba, botlhe ba tshwarana ka diatla go supa fa a kopantse merafe e e neng e itaana ka noga e tshela.
- Motswagauteng o ne a fenya ditshotlo le dikgobo tse a neng a iphitlhela mo go tsona ka ntlha ya go sa amogelwe mo setšhabeng sa ga rantsho gonne a ne a farologana naso ka dipopego.

[25]

POTSO 7: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

LEBA SEIPONE – K Kgatea

- 7.1 *Jankie Smook* (1)
- 7.2 O ne a tshaba batho ba ba kileng ba mo teketa gonne Kabo a ne a mo lomile tsebe a boifa gore ba tlile go mo tlasela/O tshaba lepodisi le le neng le mo disitse kwa bookelong ka gore a ne a le bone kwa ga Mokwepa. (2)
- 7.3 O kopane le Motswagauteng yo a sa bolong go mmatla e bile a setse a tswa go boa kwa Motsitlane. (2)

- 7.4 Motswagauteng o ne a se dirisa go ikgakologelwa fa a lebagane le dikgwetlho tsa botshelo.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.5 Ba ne ba gapa ka dikgoka.
Ba ne ba bolaya batho.
Ba ne ba rekisa dithwe tsa mmele.
(Di le PEDI fela.) (2)
- 7.6 Motho yo o bosula/ga a na bopelotlhomogi gonne o itaya Motswagauteng gore a bo a ineye naga./
O lefufa - o fufegela leruo le monnamogolo Puso a le tshwaetseng Motswagauteng, mme se se dira gore a mo iteye a bo a ineye naga./
Ga a na maikarabelo - o tlhokile go naya Motswagauteng lerato le ljelele le Puso ba ka bong ba le mo file.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.7 Go ya Gauteng ga ga Motswagauteng go tsweletsa morero wa tlhaolele jaaka a ne a sa amogelesage mo bathong ba ba bantsho le ba ba basweu. (2)
- 7.8 Go dirile gore Motswagauteng a rate thuto le go kgatlhegela go ya sekolong, mme se sa dira gore ditiragalo di tswelere pele. (2)
- 7.9 O ne a thusa *mmaSwanepoel* mo dithutong tsa ga Motswagauteng gonne a lemogile fa e le ngwana wa lefatlha la gagwe e leng *Jankie Smook*. (2)
- 7.10 Nnyaya – Go ne go sa siama gonne le ena ke motho fela jaaka bona le fa a farologane le bona ka ditebego. (2)
- 7.11 Ee - Ke ena a itsentseng bomadimabe gonne o ne a latlha legae, mme dipelo tse di botlhoko tsa batsadi tsa dira gore a se robalelwe ke ditlhokwa.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.12 Ke ne ke tlaa buisana le mogokgo le batsadi ba me ka ba tlhalosetsa tsotlhe tse di diragetseng le gore Motswagauteng ga a molato./Ke ne ke tlaa kopa gore go phatlaladiwe komiti ya sekolo ka e le ya batsadi ba basweu fela, mme go tlhophiwe komiti ya temokerasi.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 7.13 Ke ithutile gore mo botshelong, o se nyatse sebopego le botho jwa gago./Ga o a tshwanela go itlhoboga fa o sotlega./Mabogo dinku a a thebana/Fa motho a kile a go thusa, le wena o tshwanelwa ke go mo thusa ka letsatsi le lengwe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

POTSO 8: POTSO YA TLHAMO**OMPHILE UMPHI MODISE – DPS Monyaise**

ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tiro ya motlhatlhojwa.

- Tlhagiso e e reng lemorago le Omphile a iphitlhelang mo go lona ga le a ka la mo kgoreletsa mo tswelelopeleng ya botshelo jwa gagwe, ke boammaaruri jo bo ka se ganediweng ka gope jaaka re itemogela mo ditiragalong tsa padi ya '*Omphile Umphi Modise*.'
- Modise o ne a latlha ke mmaagwe, mme se sa mo tlhokisa lerato le bothito jwa motsadi, fela se ga se a ka sa mo kgoreletsa ka gope mo katlegong ya botshelo jwa gagwe.
- Motlalepule o iphitlhela mo mathateng a a seng kana ka sepe ka ntlha ya lefufa la ga Thandi yo o mo rulaganyetsang lekau la tedu tsa katse, mme la itirela boithatelo ka ena. Motlalepule o feleletsa a imile ka mokgwa o o sa tlhologanyegeng morago ga tiragalo ya letsatsi leo. Motlalepule o belega ngwana wa mosimane, mme o mo naya leina la Omphile.
- Ka ntlha ya go tlhoka le go boifa go ya go tlhabisa batsadi ditlhong ka lesea le a le tshotseng, o tsaya tshweetso ya go isa Omphile kwa Olanti, kwa kgodisetsong. Maikaelelo e le go boa a tla go tsaya Omphile fa dilo tsotlhe di siame.
- Omphile ka a se na go ka itlhophela, o iphitlhela mo maemong a botshelo jwa ngwana yo o tlleng ka ntlha ya petelelo, fela seo ga se a ka sa mo kgoreletsa go atlega mo botshelong jwa gagwe.
- Omphile fa a le kwa legaeng la bana, o ne a bona tlhokomelo e e kgodisang go gaisa e mmaagwe a ka bong a mo file yona. O gola ka bonako go gaisa bana ba bangwe ka Setswana se re, o tlaa tsholwa leng, e seng o tlaa gola leng gonne bana ba ikgolela fela. Se se supa fa ngwana e le sejo a tlhakanelwa, gonne Omphile e ne e se ngwana wa ga Motlalepule a le esi, mme e le wa setšhaba se se tlaa mo kgontshang gore a fitlhelele maitlomo a gagwe go sa kgathalesege maemo a botshelo a a iphitlhelang a le mo go ona.
- Monnamogolo Ofentse yo o neng a setse a godile, o tlhoka modisa, mme o kopa ngwana wa gagwe wa mosetsana go mmatlela modisa.
- Omphile fa a setse a godile, o ithuelwa ke morwadie monnamogolo Ofentse, mme a bo a ya go nna le rraagwe kwa motseng wa Matile kwa a neng a bidiwa Modise.
- Monnamogolo o ne a naya Modise thuto ya mo gae le ya kwa sekolong. O mo rutile ka ga naga, go disa gammogo le gore mosimane fa pula e na a le kwa madisong ga a sianele gae, mme o iphutha ka motlhotlho.
- Mo nakong eo, batsadi ba ne ba se na maikaelelo a go rutela bana ba bone kwa pele. Mosimane wa ga monnamogolo Ofentse ke ena fela a le esi yo o neng a tla sekolong 'tsatsi lengwe le lengwe, mme bana ba mo motseng bona ba tla motlhang batsadi ba ratang.
- Monnamogolo Ofentse ga a ka a tlhaola Modise le fa e ne e se ngwana wa gagwe wa madi, mme a mo direla jaaka a diretse bana ba gagwe botlhe, go supa fa tswelelopele ya ga Modise e sa kgorelediwe ke sepe gore a atlege mo botshelong.
- Morago ga go falola kwa sekolong se segolwane, monnamogolo o ne a mo romela kwa Natala kwa a neng a ya go ithutela borutintshi gona.

- Modise o feleletsa a nna mothosetšhabeng, go sa kgathalesege lemorago le a tswang kwa go lona. O feleletsa a ya go dira le rraagwe kwa lekgotleng la Baitiredi. Se ke katlego gonne o simolotse a se na legae, mme ga e a ka ya nna modisa go ya go ile, o feleletsa a atlegile e bile a rutegile.
- Tiro e nngwe ya lekgotla le, e ne e le go lekola balwetse. E ne ya re tsatsi lengwe a ile go lekola molwetse, ntekwane o ya go tlhola MmaMosidi yo a neng a sa itse fa e le motsadi yo a neng a mo tlisitse mo lefatsheng, mme a feleletsa a kopane nae. Se ke katlego gonne a godile a sa itse mmaagwe.
- Le fa lemorago la ga Modise le ne le sa jese diwelang, o ne a bona katlego ya lenyalo e e sa fithelelweng ke mongwe le mongwe bogolo jang fa re lebile lemorago la gagwe, o nna le lelapa le a tlhokileng go nna le lona mo kgolong ya gagwe.
- Se ke sesupo sa diphitlhelelo tse Omphile a di fitheletseng go sa kgathalesege lemorago le a iphitlhetseng a le mo go lona go supa fa le se na seabe mo katlegong ya gagwe. [25]

POTSO 9: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

OMPHILE UMPHI MODISE – DPS Monyaise

- 9.1 E diragalela kwa ga MmaMosidi/RraMosidi. (1)
- 9.2 O ne a le mo diphateng tse di bolelo ka ntlha ya bolwetse jo bo tlhodilweng ke go sa bone ngwana wa gagwe kwa kgodisetsong. (2)
- 9.3 O mo lemogile ka letshwao le a neng a mmeile lona ka fa morago ga tsebe /tlhogo. (2)
- 9.4 Modimo, o intshwarele.
Batho thusang ngwanake o kwa Olanti.
Ke mmeile letshwao ka fa morago ga tlhogo/tsebe.
(Di le PEDI fela). (2)
- 9.5 Ditiro tsa Lekgotla la Baitiredi e ne e le go gasa thuto.
Go gasa bokapi/lesedi la bokapi jwa Moseja ntle le go latlha setso.
Go lekola balwetse.
(Di le PEDI fela.) (2)
- 9.6 Ke motho yo o tletseng thotloetso e bile o maikarabelo - ka jalo re bona Modise e nna mothosetšhabeng yo botho jwa gagwe bo betlilweng ke Madolo, o feleletsa a dira mo Lekgotleng la Baitiredi. (2)
- 9.7 Go ne ga tsweletsa morero fa monnamogolo Ofentse a ne a mmatlela tiro ya go disa, mme se se tsweletsa morero wa go ya makgoeng. (2)
- 9.8 Ponelopele ya ga Malebela e neela Motlalepule tsholofelo ya gore tsatsi lengwe o tlaa bona ngwana wa gagwe, ka jalo se, se dira gore poloto e tsewelele pele ka Motlalepule a sa lape go batla morwae. (2)
- 9.9 O ne a mo rotloetsa go ya sekolong/go bona thuto. (2)

- 9.10 Go ne go sa siama gonne mongwe le mongwe o na le tshwanelo ya se a batlang go se dira/go betelela ke kgatelelo ya ditshwanelo tsa basadi. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 9.11 Ee - o na le seabe gonne jaaka motho yo mogolo, a ka bo a gakolotse Motlalepule gore ngwana o ikgolela fela, ka Setswana se re, o tlaa tsholwa leng e seng o tlaa gola leng.
Nnyaya - o ne a se na seabe sepe gonne a ne a lemogile gore Motlalepule o a itlhoka, ka jalo go godisa ngwana go tlaa mo ketefalela ka le ena a sa kgone go mo thusa. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 9.12 Ke ne ke tlaa nna le rre fa fatshe go leka go bona gore bothata ke eng, mme re tle re bo rarabolole. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 9.13 Ke ithutile gore sephiri se a bolaya/le pelong ga le tshetse./ Mosekaphofu ya gaabo ga a tshabe go swa lentswe. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]**POTSO 10: POTSO YA TLHAMO****MASEGO – G Mokae**

ELA TLHOKO: Mo tlamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Tlhagiso e e reng lemorago le Masego a iphitlhelang mo go lona ga le a ka la mo kgoreletsa mo tswelelopeleng ya botshelo jwa gagwe, ke boammaaruri jo bo ka se ganediweng ka gope jaaka re itemogela mo ditiragalong tsa padi ya 'Masego'.
- Go golela ga ga Masego mo dipolaseng gammogo le go betelelwa ga gagwe ga go a ka ga mo kgoreletsa ka gope mo tswelelopeleng ya botshelo jwa gagwe.
- Ga a ka a nna le lesego gonne bomogolowe botlhe ba ne ba tlhokafala. Le fa go ntse jalo, tiragalo e, ga e a mo kgoreletsa ka gope mo go atlegeng ga gagwe mo botshelong.
- Rraagwe e bong Kgabo Motsepe o ne a itshokela tshotlo le kgatelelo ya ga base *Schalk* fa fela a ka mmona a tsweletse mo botshelong.
- Ka dinako dingwe o ne a sa ye sekolong ka a ne a patelesega go ya go thusa rraagwe kwa tirong ka ntlha ya molao o maburu a dipolase a neng a o beile wa go letlelela bana go ya tirong le batsadi ba bona.
- Go supa fa lemorago la motho le se na seabe sepe mo go mo kgoreletseng mo tswelelopeleng ya botshelo jwa gagwe, Rre *Knox* Selamolela le Rre Kgotle ba ikgolaganya le Rre Kgabo Motsepe, maikaelelo e le go betlela Masego isago e e tsabakelang ka ntlha ya fa a ne a le tlhogo e boleta, mme a se na dithata tsa go tsweletsa dithuto tsa gagwe ntle le go tshegediwa.
- Masego o ne a amogelwa kwa sekolong sa Sedimosang se go neng go sa tsewe mongwe le mongwe mo go sona, go sa kgathalesege lemorago le a neng a iphitlhela a le mo go lona.

- Mo botshelong, go le gantsi re atlega le go fitlhelela maitlthomo a rona ka ntlha ya kemonokeng ya batho ba ba re dikaganyeditseng, gonne mabogo dinku a a thebana.
- Rre Kgotle o ne a sa ikakanyetse a le esi gore Masego a mo direle tlotlo mo dingwageng tse pedi tse di tlang jaaka morutwana yo o tlaa bong a gaisitse barutwana botlhe, naga ka bophara.
- Rre Kgotle o lemoga fa bokamoso jwa ga Masego bo ka bulega le go sedimoga le go feta fa a ka ya kwa Kgomokgomo ka fa tlase ga Rre Knox Selamolela.
- Rre Selamolela ke mmana o o tswang kwa legodimong mo go Masego ka ntlha ya dipholo tsa gagwe tsa ngwaga le ngwaga tse di itumedisang. O kgona go itsalanya le balaodi ba mananeo a a thusang bana ba ba ithutang kwa diyunibesithing ka madi.
- Fa Masego a le kwa Sedimosang, o tlaa bo a le gaufi le ditšhono tse di jalo ka ba ne ba sa batle go mo kgaola diphuka tsa go fofa. Seno ke sesupo sa go bontsha fa go atlega ga motho go sa laolwe ke maemo a a iphitlhelang a le mo go ona, mme e le ka ntlha ya kemonokeng ya batho ba bangwe ba o tshelang nabo gonne ngwana e le sejo a tlhakanelwa.
- Masego o ne a senyegelwa ke isago e e phatsimang ka ntlha ya lefufa la tsala e bong *Sannah*, ka go mo naya bojalwa fa ba ne ba tsere leeto go ya dikgaisanong tsa mmino. O itharabologelwa a setse a beteletse ke Ntsime ka ntlha ya fa a ne a gana go ratana nae.
- Masego o feleletsa a imile, mme a busediwa gae gonne e ne e le moila go tsena sekolo o le moimana. Rraagwe o ne a galefa thata ka ntlha ya seemo seo, mme morago ga gore mogokgo a tsamaye, o ne a teketa Masego mo go maswe.
- Le fa Masego a ne a kgaogelwa ke diphuka tsa go fofa, ga go a ka ga nna le sepe se se mo emang mo tseleng go fitlhelela maitlthomo a gagwe ka e ne e le ngwana yo o botlhale go fetisisa.
- O ne a sotlega gonne a tshwanetse go tsoga mo mosong go le tsididi, e bile a patelesega go tsamaya mo lefifing go tshwara setimela se se yang kwa tirong ka maitlthomo a go direla morwae, mme a ne a diragatsa kopo ya ga rraagwe ya go tsenya Sello morwae sekolo.
- Tshotlego e ya gagwe, e ne ya mo ungwela ka Sello o ne a rutege ya bo ya nna ngaka, mme a tsaya maikarabelo a go tlhokomela mmaagwe.
- E le ruri lemorago le Masego a iphitlhetseng mo go lona ga le a ka la mo kgoreletsa ka gope mo go atlegeng ga gagwe gonne o ne a fenyathata gammogo le dikgwetlo tse a neng a rakana natso mo botshelong jwa gagwe.
- Katlego ya gagwe ya ntlha ke go sa lemolele tshimo, mme a godisa ngwana, ya nna mothosetšhabeng a atlega a bo a isa mmaagwe moseja. Ka dinako dingwe ditshweetso tse o di tsayang, di tswela ba bangwe mosola.

[25]

POTSO 11: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

MASEGO – G Mokae

- 11.1 Rre Kgabo Motsepe/rraagwe Masego. (1)
- 11.2 Go kaiwa gore katlholo ya gagwe e ne e tshwantshanngwa le ya ga Jeso mo sefapaanong ka a ne a setse a totlwe ke loso, mme go sa kgonagale gore lo ka busetswa kwa morago. (2)

- 11.3 Ke ka ntlha ya fa a ne a bolaile base *Schalk*/fa a ne a thotlheleditse dikhuduego mo polaseng. (2)
- 11.4 Ke ka lebaka la gore le ena o ne a ipona phoso ka a rometswe kwa sekolong, mme a boa a imile./O ne a itse gore rraagwe o mo iteile ka gore a ne a utlwile botlhoko thata. (2)
- 11.5 O ne a mo laetse gore pele a robala a ntshetse mpaola kwa ntle.
A lotlele lebatlhi pele a robala.
A fitlhe mo gae pele ga ura ya borataro.
A reke lookwane.
(Di le PEDI fela) (2)
- 11.6 Go nna lefufa/bosetlhogo ba ga *Sannah* mo go Masego, go tlhola gore a mo logele leano la go betelwa ke Ntsime a bo a ima, mme morago a kobiwa mo sekolong. (2)
- 11.7 Go tshwarwa ga gagwe go godisa morero wa letlhoo/tlhaolele magareng ga bantsho le basweu ka a ne a feleletsa a bolailwe, mme go sa itsiwe se se tlhodileng loso lwa gagwe. (2)
- 11.8 Ba ga *Lazar* ba mo naya tiro le go mo tlogelela madi go tsweletsa dithuto tsa ga Sello pele, mme se, se dira gore ditragalo di tswelele pele ka re bona Sello a tswelela pele go ithuta go fitlhelela e nna ngaka./Kopano eo e mo golagantse le Vusi yo a ileng a nna le seabe mo tswelelong ya botshelo jwa ga Masego le Sello. (2)
- 11.9 Seabe sa ga Kgotle e ne e le go betlela Masego isagwe e e phatsimang ka go mmuelela le Rre *Knox* Selamolela yo o neng a na le ditšhono tse dintsi tsa go thusa baithuti ka madi gore le ena a bone dithuso go tswa mo ditšhonong tseo. (2)
- 11.10 Nnyaya - go ne go sa siama gonne petelelo e le tlolomolao kgotsa go gataka ditshwanelo tsa botho.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 11.11 Ee - o itloletse mathata a go bolawa gonne o ne a teketa Kgabo Motsepe a sa emise, se sa dira gore Kgabo a tenege thata, mme a mmolaye.
Nnyaya - le fa a ne a bogisa badiri, o ne a sa tshwanela go bolawa gonne a na le tshwanelo ya go tshela, e bile le bona badiri ba ne ba sa tshwanela go itseela molao mo matsogong.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 11.12 Ke ne ke tlaa thusa ngwanake ka ntlha ya fa ke itse fa botshelo jwa gagwe bo le mo kotsing gonne a imile./Ke ne ke tlaa thibela gore a se tekete ngwana ka mokgwa oo gonne o ne a tlaa mo tlagisetsa kotsi kgotsa lona lesea le a neng a le imile.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 11.13 Ke ithutile gore go dira ka natla go a duela/fa o reetsa dikgakololo tsa batsadi o tlaa nna le isago e e itumedisang/khudu ga e ke e palelwa ke morwalo e le wa yona/Motsadi ga a ke a palelwa ke mathata e le a gagwe.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

POTSO 12: POTSO YA TLHAMO**NTLHOMOLE MMUTLWA – MO Lobelo**

ELA TLHOKO: Mo tlamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Tlhagiso e e reng lemorago le Matsetseleko a iphitlhelang mo go lona ka ntlha ya kgatelelo ya setso gammogo le kutlobotlhoko ya batsadi ka go ngweega ga di a ka tsa kgoreletsa tswelelopele ya botshelo jwa gagwe ka gope, ke boammaaruri jo bo ka se ganediweng ka gope jaaka re itemogela mo ditiragalong tsa padi ya '*Ntlhomole Mmutlwa*'.
- Matsetseleko ke mosimane yo o goletseng kwa motseselegaeng wa Phiritshweu o o iseng o tlabologe.
- Rraagwe e ne e le motho yo o dumelang thata mo setsong. Morago ga go digela mophato wa bolesomepedi, rraagwe o ne a rata fa tiro ya gagwe ya go gotsa molelo e ka newa ena.
- Sebe sa phiri ke gore Matsetseleko o ne a setse a nole mowa wa tlabologo, mme a sa batle fa ditoro tsa gagwe di ka kgaolelwa ka gope.
- Lefoko la ga rraagwe la bofelo e ne ya nna gore ena ga a utlwe ka ngwana, e bile ga a tshosiwe ke materiki gonne Matsetseleko a rata kana a sa rate o ya go dira se ena Kgori a se mmolelelang.
- O ngweega jaana mo gae ka rraagwe a ne a mo laditse ka lefoko le le reng, moso o o latelang o mo isa kwa kgotleng go ya go tlhalosetsa kgosi gore ke eng a sa batle go nna mogotsamolelo wa kgotla ntswa a o tsaletswe.
- Matsetseleko o ne a tlabisitse Kgori ditlhong thata ka go gana go tsweletsa tiro ya gagwe pele.
- Kgori o šakgala le go feta ka a ne a setse a kaile fa pele ga kgosi gore Matsetseleko ke ena yo o tlaa tsweletsang tiro fa ena a feletseng gona, jaanong a sa itse gore o ya go sala a leba kgosi jang mo matlhong.
- Matsetseleko o kaya gore boemong jwa gore mmaagwe a mo tlhomole mmutlwa o mo sega lenao, o tlabiwa ke mmutlwa jaana, mme boemong jwa gore mmaagwe a o mo tlhomole o ne a mo sega lenao gonne a bona tse Kgori rraagwe a neng a di dira fela a retelelwa ke go thusa. Se, se bakilwe ke gore Kelogile o ne a lailwe gore monna ga a arabisiwe e bile o mo nneteng ka nako tsotlhe.
- Le fa Matsetseleko a ne a ngweega ka fa tlase ga maemo a a ngomolang batsadi dipelo, fela ga a ka a mo kgoreletsa gotlhelele mo go atlegeng mo botshelong jwa gagwe.
- O gorogela mo matsogong a a bothito a ga Rre Segonyamatlho yo a neng a mmetlela isago e e phatsimang, gonne ngwana e le wa setšhaba, mme a godisiwa ke matsogo a a farologaneng.
- Rre Segonyamatlho o mo ema nokeng ka nako tsotlhe, ka go mo naya legae le tiro mo lebenkeleng la gagwe, go fitlha a bona tiro e e neng ya fetola botshelo jwa gagwe jotlhe kwa meepong.
- Se ke sesupo sa gore, lemorago le o iphitlhelang mo go lona ga le na seabe sepe mo go go kgoreletseng go atlega.

- Fa a ne a utlweletse rraagwe, mme a nna mo Phiritshweu o ne a se kitla a bona tšhono ya go isiwa dithutong tsa mafaratlhatlha a motlakase ke ba meepo ka ntlha ya boineelo le botswapelo mo tirong ya gagwe, mme ka ntlha ya se, go ngala legae go mmuletse ditsela tsa go fitlhelela maitlhommo a gagwe.
- Ka ntlha ya tshedimosetso e kgosi e e boneng go Palesa fa ba boa kwa dikgaisanong tsa mmimo le go lemoga phoso e e neng e dirwa ke banna ba lekgotla, o rotloetsa batsadi ba ga Matsetseleko go batlana nae ka botswapelo.
- Matsetseleko o boela gae go ya go tlhomolwa mmotlwa ka ntlha ya thotloetso ya ga Rre Segonyamatlho yo o lemogileng fa a na le difatlhi tse di ka neng di tlholwa ke pelo e e lefuto e rraagwe a tsamaileng ka yona, mme e dira gore a se ka a robalelwa ke dithokwa.
- Morago ga go tlhomolwa mmotlwa ke mmaagwe, o simolola go thusa mo Phiritshweu ka botlhale jwa gagwe le dithuto tse a di ithutetseng go tswa kwa meepong.
- O leboga tiro kwa meepong go tla go tsweletsa morafe wa Phiritshweu pele jaaka kgosi Kgololo a ne a rulagantse le ba puso.
- Ba meepo le bona ba ikaelela go thusa morafe wa Phiritshweu ka matlole ka ntlha ya se Matsetseleko a se ba diretseng. Matsetseleko o laletsa tsala ya gagwe Kukama go tla go dira nae kwa Phiritshweu.
- Matsetseleko o nyala Palesa moratiwa wa gagwe wa pelo. Kgosi Kgololo o neela Matsetseleko bogosi jwa Phiritshweu gonne a nyetse morwadie ka ena a se na ngwana wa mosimane.
- Matsetseleko o feleletsa a tlotlega mo Phiritshweu, mme se se supa fa go atlega ga motho mo botshelong go sa laolwe ke lemorago le a iphitlhelang mo go lona. [25]

POTSO 13: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE

NTLHOMOLE MMUTLWA – MO Lobelo

- 13.1 *Bra Boots/Sebogodi Tlhapedi* (1)
- 13.2 O ne a tlile go begela boorraKebapetse gore o leba kwa kgosing go ya go leka go batla tshedimosetso ka ga motlhala wa ga Matsetseleko kwa go Palesa./O ne a tlile go ba bolelela gore ga a itlhuboga ka go batla Matsetseleko ka a ntse a dirwa ke dithuto tse a ntseng a di tsamaya go ralala Aforikaborwa. (2)
- 13.3 Kgori o ne a obile tlhogo ka a ne a setse a tlhokafetse. (2)
- 13.4 Ke ka ntlha ya kung/ditshikare tsa go tlhokafala ga ga mogatse. (2)
- 13.5 Ke go tsenya dipompo tsa metsi a a phepa.
Tlhabololo ya ditsela.
Mafaratlhatlha a motlakase le tlhaeletsano.
Tlhabololo ya tsa thuto le dikolo.
(Di le PEDI fela.) (2)
- 13.6 Go nna boikobo/go ikanyega mo molaong ga ga Kelogile go dira gore a palelwe ke go emelela Matsetseleko fa rraagwe a ne a mo pateletsa go nna mogotsamolelo wa kwa kgosing, mme se, sa dira gore a ngweege. (2)

- 13.7 Go e tsweditse ka ntlha ya gore fa e ka bo e se ka Kalatšhane go mo pega mo sejanageng sa gagwe, a mo thusa mo go tshabeng ga gagwe, Matsetseleko a ka bo a tshwerwe a ise a ye gope. (2)
- 13.8 Go ya ga ga Matsetseleko kwa Kgaladi go dira gore a kopane le Segonyamatlho, mme re bona go nna le tsweditso ya morero o e leng ntwaga magareng ga setso le sešwa, moo re mmoneng a dira tsa sešwa tse di farologanang le tsa gaabo tsa setso. (2)
- 13.9 Seabe sa ga Segonyamatlho ke go naya Matsetseleko lefelo la go nna le go mo naya tiro/go mo thusa ka go isa diforomo tsa gagwe tsa kopo ya tiro kwa mmaeneng/ke ena a mo kopantseng le mmaagwe gore a mo tihomole mmutlwa. (2)
- 13.10 Nnyaya - o ne a tshwanetse go tsaya maikarabelo a go ema le ena ka e le ena motlhodi wa tiragalo e.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 13.11 Ee - e siame gonne Matsetseleko o nyetse ngwana wa kgosi e leng Palesa/ka kgosi e ne e se na morwa.
Nnyaya - ga e a siama gonne bogosi bo a tsalelwa e bile tota Matsetseleko ga se wa bogosi/Kgosi o ne a na le borangwane le bomalome ba e ka bong e le bona ba ba tsereng setulo sa bogosi.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 13.12 Ke ne ke tlaa buelela ngwana mo go rraagwe ke mmontshe gore nama ya kgapaletsa e thuba pitsa/ke ne ke tlaa emelela ngwanake gore a kgone go dira se a ratang go se dira.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 13.13 Ke ithutile gore lerato la nnete le a itshwarela.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]**KGOTSA**

DITLHANGWA TSA SETSO – G Leeuw le ba bangwe**POTSO 14: POTSO YA TLHAMO**

- **'TLHOLEGO YA MORAFE WA BATLHAPING' – CLS Thobega**
- **'BATLHAPING BA KGOTLA YA OORRAMAIDI' – PC Mooa**

ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tiro ya motlhatlhojwa.

- Merafe ya Batlhaping, e e fitlhelwang mo naaneng le mo lebokong, e na le dintlhatshwano le dintlhapharologano.
- Pharologano mo naaneng ya 'Tlholego ya morafe wa Batlhaping' le mo lebokong la 'Batlhaping ba kgotla yoorraMaidi' ke gore kwa tshimologong Batlhaping ba ba mo naaneng ba ne ba buswa ke kgosi Mamae yo o neng a tshwanetswe ke bogosi. Fa a tlogela, o ne a tshwanetse go longwa serota ke mongwe wa barwa ba gagwe e leng Phuduhudu, mme ka ntlha ya botshwakga jwa gagwe, Phuduhutswana a tsaya bogosi fa pele ga gagwe. Seno se bontsha sentle gore bogosi mo naaneng ya 'Tlholego ya morafe wa Batlhaping' bo tshotswe ke ngwana wa ga kgosi Mamae yo tota bo neng bo sa mo tshwanela. Fa mo lebokong la 'Batlhaping ba kgotla yoorraMaidi' ba ne ba buswa ke kgosi Maidi, yo bogosi bo neng bo mo itaya mo phatleng.
- Naane le leboko di farologana ka gore Batlhaping e ne e le morafe o le mongwe mo lebokong fa mo naaneng ba ne ba arogantswe ka ditlhotšhwana jaaka Barolong le Batlhaping.
- Batlhaping ba ne ba farologana ka gore ba ba mo naaneng ba ne ba farafarilwe ke dintwa, tse di neng di ba kgaoganya. Ditlhophatse pedi tse, di ne tsa lwa, mme Batlhaping ba fenywa Barolong, mme ba kgona go ntsha Barolong mo Taung fa mo lebokong go ne go se na dintwa tse di umakilweng mo merafeng ya Batlhaping.
- Batlhaping mo ditlhangweng tse pedi tse, e leng 'Tlholego ya morafe wa Batlhaping' le 'Batlhaping ba kgotla yoorraMaidi', ba tshwana ka gone ba ne ba nna gau fi le Noka e Tshetlha, e bile ba ne ba itsaya jaaka beng ba noka eo.
- Pharologano ya Batlhaping e bonagala sentle fa ba mo naaneng ba ne ba tswa fa thoko ga Noka e Tshetlha, ba fudugela kwa Taung, mme ba ba mo lebokong ga ba bontshe fa ba kile ba fuduga.
- 'Batlhaping ba kgotla yoorraMaidi' ba farologana le ba ba mo naaneng ya 'Tlholego ya morafe wa Batlhaping' gone ba tlogela mo kgotleng yoorraMankurwane ke sona se ba itsayang ba na le maemo a a kwa godimo go na le batho ba bangwe. Fa mo naaneng go sa buiwe sepe ka kgotla e ba tlogolang mo go yona.
- Batlhaping botlhe ba ba fitlhelwang mo naaneng le mo lebokong ba ana tlhapi, fela ba farologana ka gore ba ba mo naaneng ba ne ba tshela ka go ja ditlhapi fa ba ba mo lebokong ba ne ba sa je tlhapi ka ba ne ba ana tlhapi e bile ba re ba bua sejatlhapi.
- Batlhaping ba ba mo lebokong ba farologana le ba ba mo naaneng ka ba ikaya e le batho ba ba mabela, mme ga go buiwe sepe ka go ikaya ga Batlhaping ba ba mo naaneng.

[25]

POTSO 15: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**MMUTLA LE THOLO CLS Thobega le ba bangwe**

- 15.1 Leinane/Dianeladiphologolo ka ntlha ya fa di anela ka ga diphologolo, tse di mothofaditsweng. (2)
- 15.2 Wa bogologolo. (1)
- 15.3 Bolotsana/Tsietso ka ntlha ya gore Mmutla o tsieditse Tholo. (2)
- 15.4 O mathajana - o tsieditse Tholo, mme a mo tsenya mo mathateng/O loleme lo borethe gonne o kgona go tsenya diphologolo tse dingwe mo mathateng bonolo/ke molotlhanyi gonne o lwantshitse Tholo le Dimo. (E le NNGWE fela) (2)
- 15.5 Dinaka tsa ga Tholo di nna dileele ka tsela e e sa dumeleseeng. (1)
Mmutla o tsaya kae Tholwana gonne a santse a bofilwe ke lonaka lwa ga Tholo? (1)
- 15.6 Mosola wa pina ke go fetisa molaetsa. (2)
Go dira gore bareetsi ba se otsele.
Go natefisa naane.
Go dira gore naane e se lebalege.
(E le NNGWE fela)
- 15.7 Motho ga a itsiwe e se naga/Menomasweu polaya e tshega. (2)
- 15.8 Ke ithutile gore motho ga a itsiwe e se naga/O se tshepe motho. (2)

LE**KGOSI MODISAKGOMO MOLELEKWA MABE – FM Lesele**

- 15.9 O a tshabega gonne a le seriti/gonne a tshwantshiwa le mokwepa. (2)
- 15.10 Tlhatlagano - ke go gatelela seemo se sennye sa ga kgosi Modisakgomo. (2)
- 15.11 Seriti se a nang naso ntswa a le monnye ka seemo/Go tshabega ga gagwe. (2)
- 15.12 Kgosi e tshwantshanngwa le tau le nkwe ka di sa dire modumo ka ntlha ya maroo a tsona, le ena fela jalo, ga se motho wa modumo. (2)
- 15.13 Ke ithutile gore motho o kgona go tlotliwa fela a ntse a le bonolo/a le monnye. (2)
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) [25]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 25

KAROLO YA C: TERAMA**POTSO 16: POTSO YA TLHAMO****MATSAPA DI A TSAYA KAE? – SS Mokua****MOSADI KE WA ME – SS Mokua**

ELA TLHOKO: Mo tthamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Tlhagiso e e reng ka dinako dingwe fa dilo tsa bana di sa tsamaye ka tsela e e matshwanedi jaaka lenyalo la ga Raesebo, batsadi le bana ba a amega, mme ba utlwe botlhoko ba ntho ke nnete e e se nang bana ba phefo.
- Kutlobotlhoko e Nkele a iphitlhelang a le mo go yona ke ka ntlha ya fa dilo di sa tsamaele ngwana wa gagwe sentle.
- Khutsafalo e, re e fitlhela fa Raesebo a nna le kgwetlho ya gore mogatse e bong Kgabele o thulwa ke bese a itsamaela fa thoko ga tsela.
- Monyana e leng mogoloa Kgabele, o tshikinya gore monnawe a bolokelwe kwa gaabo, mme mmaagwe o dumelana nae. Kgankgolo ke gore ba gaabo mosimane ba ne ba sa mo kopa, ba mo adimile fela, mme ba santse ba tlaa dira lenyalo.
- Seno se kgopisa le go utlwiswa Nkele botlhoko gonne a duetse Mmatšhatšhi bogadi botlhe, mme a sa mo kolote sepe.
- Mmatšhatšhi le morwadie Monyana, ba lebile madi a inšorense e tshwanetseng go a duela, mme fa ba ka se ka ba ema ka dinao, madi otlhe a tlile go ya kwa go Nkele.
- Tiragalo e, e utlwiswa Nkele botlhoko gonne ena a lateletse molao wa gore fa a ntshitse bogadi dilo di tlaa tsamaya ka tolamo, ntswa ba bogogadia morwae bona ba lebile inšorense.
- Monyana le mmaagwe ba itsise Nkele ka dithulaganyo tsa phitlho, mme o ba bolelela fa a se na thata epe mo godimo ga setopo sa ga Kgabele.
- Fa dilo tsa bana o ba belege di sa tsamaye sentle, jaaka fa o le motsadi o a amega, o tshwenyeye. Maikaelelo a ga Raesebo ke go fitlha mogatse ka Lamatlhatso, mme go dikgogakgogano tsa gore o sa le a mo adimile, mme ga a mo tsaya ka semolao.
- Nkele o begela Raesebo ka kgang ya ga matsalaagwe ya gore o batla setopo sa ga Kgabele. Nkele o dumelana le morwae gore setopo sa ga Kgabele se tshwanetse go tswela fa ga gagwe gonne e le mogatse ka a ntshitse bogadi e bile ba tswa go tshwaragana kwa ga mmagiseterata le setifikeiti sa lenyalo se le gona.
- Jaaka motsadi, o utlwa botlhoko go bona ditshwanelo tsa ngwana wa gagwe di gatakiwa ka ntlha ya go itlhoka. Go sa batle go fitlhela Kgabele kwa matekiring a phaposi e le nngwe gonne a tlaa tshegwa ke batho, go utlwiswa Nkele botlhoko.
- Morago ga kgakololo ya ga Motšhankane ya gore Kgabele o tshwanelwa ke go fitlhelwa fa ga gagwe, gonne o fetotse sefane, Monyana le mmaagwe ba ikaelela go senya madi a inšorense maikaelelo e le go lomeletsa Raesebo go nna mohumi. Seno ga se kitla se tsaya Nkele sentle gonne fa bana ba sa tswelele mo botshelong, batsadi ba a amega le bona.

- Monyana o tlhopha lekase la madi a a kana ka dikete di le nne le makgolo a a supang go tswa mo diketeng di le tlhano ntswa bana ba ga monnawe ba nna mo matekiring. Madi ao, a ne a tlaa salela go thusa monna le bana ba le babedi. Fa dikgang di eme jaana, Nkele a rata le fa a sa rate, di lebane nae go fitlhelela a bona tharabololo ya go bona gore morwae o itsetsepetse gape morago ga thankga e a fetsang go e duba.
- Kwa bokhutlong ga se motsadi le bana fela ba ba ngomogang dipelo ka mogatsa moswi le ena a ne a utlwa botlhoko jo bo ka se lekanyediwe ka gope ka ntlha ya go latlhegelwa ke molekane wa gagwe. Se se utlwisang Raesebo botlhoko le go feta ke go nna moswagadi a santse a le monnye. Dipotso di le dintsi di farasela mo mogopolong wa gagwe ka a ipotsa gore o ya go leba kae go tloga fa tebang le lenyalo. Ga a itse gore bana ba babedi ba ba tlogetsweng ke mmaabo o ya go ba tlhokomela jang, mme o kaya fa leso le le setlhogo e le ruri.

[25]

POTSO 17: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE**MATSAPA DI A TSAYA KAE? – SS Mokua****SEKOROPOLAPA – SS Mokua**

- 17.1 Mafenya le Dikobe. (2)
- 17.2 Kwa sekolong sengwe sa Mafikeng. (1)
- 17.3 A re Dikobe le Nkefi ke ditsala ka ba ne ba ithutela borutabana mmogo kwa Heberone. (2)
- 17.4 Ke ka ntlha ya fa a ne a ratana le monna yo o nyetseng e leng Ntope/O ne a nyatsa Mafenya ka a ne a re ke 'Sekoropolapa'/A re Mafenya ga se wa maemo a gagwe/A re rraagwemogolo ke kgosi ka jalo ga a batle go amanngwa le batho ba ba kwa tlase ka maemo.
(Di le PEDI fela.) (2)
- 17.5 Ga twe Nkefi o gana banna, o ba bitsa dikoropolapa.
Ga twe Nkefi e setse e le lefetwa.
O tlhakatlhakantse lelapa la ga Ntope.
Ntope o na le senotlele sa ntlo ya ga Nkefi.
(Di le PEDI fela.) (2)
- 17.6 Loso lwa ga Ntope lo rarabolola kgotlhang ya teramakhutshwe e ka go fedisa botshelo jwa ga Ntope, mme se, sa dira gore Nkefi a itharabologelwe, a tlogele go bitsa banna dikoropolapa ka e le ena sekoropolapa. (2)
- 17.7 Ke ne ke tlaa mo gakolola gore a tlogele go bua dikgang tsa batho tse a di utlwileng mo tekesing/a tlogele go tsamaya ka loleme. (2)
- 17.8 Mafenya o thankgolotse kgotlhang ya teramakhutshwe e ka e le ena a simolotseng go nna le kgatlhego mo go Nkefi yo a neng a ratana le Ntope, mme se, sa dira gore go nne le kgotlhang magareng ga ga Nkefi le Mafenya ka a ne a mmita sekoropolapa. (2)

- 17.9 O ne a tshwanetse go kopa maitshwarelo mo go Motlagomang ka a thubile lelapa la ga Ntope. (2)
- 17.10 Go nna le tshegetso mo tsaleng ga ga Dikobe go dira gore a ise dikgang tsa ga Mafenya kwa go Nkefi tse kwa bofelong di senolang morero wa teramakhutshwe ya sekoropolapa. (2)
- 17.11 Ke ne ke tlaa tswa mo go ena ka itlhokomelela bana ba ka/ke ne ke tlaa se dire sepe ka a itlhophetse botshelo joo.
Ke ne ke tlaa isa kgang kwa badirediloagong gore ba nthuse ka kgang e.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 17.12 Ee, ke ena a itlholetseng bofetwa ka ntlha ya fa a ganne Mafenya, mme a ineetse go ratana le monna yo o nyetseng.
Nnyaya, ga se ena a itlholetseng bofetwa ka gore Ntope ke ena a mo diileng ntswa a nyetse.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 17.13 Ke ithutile gore senkganang se nthola morwalo gonne kwa bokhutlong Nkefi o fetogile letagwa, mme se, se thusa Mafenya ka a mo ganne.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

POTSO 18: POTSO YA TLHAMO

GA SE LORATO – MJ Magasa

ELA TLHOKO: Mo tlhamong ya motlhatlhojwa go tshwanetse ga akarediwa dintlha tse di fa tlase. Go tlaa dirisiwa ruboriki ya maduo a a kana ka 25 go tshwaya tlhamo ya motlhatlhojwa.

- Tlhagiso e e reng ka dinako dingwe fa dilo tsa lelapa di sa tsamaye ka tsela e e matshwanedi jaaka lenyalo la ga Motsamai, mosadi le bana ba a amega, mme ba utlwe botlhoko ba ntho ke nnete e e se nang bana ba phefo.
- Motsamai o ne a itirile moretlwa wa tsela gonne a ne a tsamaya a fetola mesese, mme a itlhokomositse maikarabelo a gagwe jaaka rre wa lelapa.
- Mo lelapeng la ga Motsamai go ne go rena lehuma, tlala le botlhoki, mme se, se ne se utlwiswa balelapa botlhoko gonne ba sotlega ntswa rraabo a dira, mme ditiro tsa gagwe di sa ba ungwele sepe.
- Bana ba ga Motsamai ba ne ba ikgonere kwa sekolong ka ntlha ya fa ba ne ba sa tshwane le bana ba bangwe. Ba ne ba le makgasa e bile ba tshegwa ke bana ba bangwe ba ba neng ba ba bitsa '*arme skepsels*'. Tota go botlhoko jang go nyenyefadiwa jalo ntswa rraago a santse a le mo botshelong.
- Motsamai o ne a ratana le *Angeline* yo a neng a mo agela ntlo ya madi a a kana ka dikete di le masomeamarataro a diranta a a a adimileng kwa *Long Homes*. Tiragalo ya go nna jaana e ngomola dipelo tsa balelapa la ga Motsamai gonne a tlamela malapa a banna ba bangwe ntswa la gagwe le mo palela.
- Fa Motsamai a sena go kobiwa kwa ga *Angeline*, o utlwa botlhoko le ena gonne a ne a ikotlhaela go sa utlweleleng dikgakololo tsa ditsala tsa gagwe e bong Lenkapere le Gosekwang fa di ne di mo eletsa gore *Angeline* o tlaa mo kuta diphofa, mme mafoko a bona a sa wela fa fatshe fa a lemoga gore legae la gagwe ga le mo maemong a a tlhatswang pelo.

- Go tlhoka maikarabelo ga ga Motsamai go mo dira gore a se ka a ithuta ka diphoso tsa gagwe, mme a tswelele pele ka go ratana le lekgarebe la bobedi e bong *Suzan*. Motsamai le *Suzan* ba simolola kgwebo ya go rekisa merogo mmogo. Fa kgwebo ya bona e gola e ne ya dira gore ba kgone go reka bene le go aga lebenkele. Katlego e, ya ga *Suzan* e hutsafatsa balelapa la ga Motsamai gonne ba e tswela pelo ka e lebane bona, mme e tswela batho basele mosola.
- Boemong jwa gore Motsamai a ithute ka lebadi, o boela gape magaleng ka a ne a ratana le *Gladys* yo a neng a mo tlabololela marulelo a ntlo le go mo epela metsi.
- Ruri se, ke mangomolapelo mo go balelapa la ga Motsamai gonne dibaga di tlogile barwading, mme tsa ya bafololeding.
- Kwa bokhutlong ga se mosadi fela le bana ba ba ngomogileng dipelo ka le ena motlhodi wa matlhotlhapelo a ne a utlwa botlhoko jo bo ka se lekanyediweng ka gope ka go sa tseye ditshweetso tse di maleba mo kgodisong le mo tlhokomelong ya lelapa la gagwe.
- Motsamai o bolawa ke pelo ka ntlha ya go latlhegelwa ke dilo tsotlhe gammogo le madi a phenšene ka a ne a duelela dikoloi tsa tiro tse a neng a thula ka tsona fa a ne a ja mokaragana le go tloaka le mesese. Tiragalo e, ke sesupo sa kutlobotlhoko e e neng ya aparela Motsamai ka le ena e ne e le karolo ya lelapa.
- Motsamai o latlhegetswe gape ke mosadi le bana ka ba ne ba mo tlogela a ritlha mo ntlong ya gagwe gonne a ne a ja mokaragana, mme a sa ba kgathalele. E ne e kete a ka busetsa nako kwa morago ka a ne a ithaya a re makgarebe otlhe a gagwe a ne a mo rata, mme go se jalo ka a ne a mo ratela dithoto tsa gagwe le go mo thubela lelapa.

[25]

GA SE LORATO – MJ Magasa**POTSO 19: DIPOTSO TSE DIKHUTSHWANE****GA SE LORATO – MJ Magasa**

- 19.1 *Suzan* le Sentebaleng. (2)
- 19.2 *Suzan* ke mmaagwe Sentebaleng/Ke mme le ngwana. (1)
- 19.3 Ka ntlha ya gore o na le disuga kwa tirong/Ka ntlha ya fa a na le lelapa la gagwe, mme a akeditse *Suzan* a re o nna kwa gaabo. (2)
- 19.4 O mo reketse bene.
O mo agetse lebenkele. (2)
- 19.5 Ba ne ba re ba bolawa ke tlala.
Ba re ke '*arme skepsels*'. (2)
- 19.6 Go kobiwa ga ga Motsamai kwa ga *Suzan* go dira gore a tswelopele pele ka go batlana le makgarebe a mangwe, mme se se tswelletse morero wa lerato le e seng la nnete jaaka fa makgarebe a ga Motsamai a ne a mo ratela dithoto le madi a gagwe jaaka le ena Motsamai a se na lerato la nnete mo go Gadifele. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 19.7 Ke ne ke ka mo gakolola gore a bolelele Motsamai gore o na le monna yo o nnang mo nageng jaaka ena/A se letlelele Motsamai go nna mo ga gagwe gonne Kefentse a ka boa nako nngwe le nngwe. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 19.8 Bontle jwa ga *Angeline* bo gapa Motsamai maikutlo, mme bo dira gore a ipuelele mo go ena, ntswa a na le mosadi le bana, mme se se thankgolole/simolole ditiragalo tsa terama tse di tlhodileng kgotlhang magareng ga ga Motsamai le Gadifele. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 19.9 A ka kopa maitshwarelo mo go Rre Selapo ka a mo foseditse ka a re o ratana le Gadifele e leng mogatse. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 19.10 Boutlwelobotlhoko jwa ga Mantsho bo dira gore a eme Gadifele le bana ba gagwe nokeng ka go ba tlamela ka dijo, mme se, se dira gore kgotlhang e tswelopele pele, ka re bona bana mmogo le Gadifele ba befisiwa ke go tshela ka dilo tsa makopo. (2)
- 19.11 Ee - o ne a tshwanetse go mo duedisa madi ka a ne a nna le mosadi wa gagwe fa ga gagwe.
Nnyaya - ga a tshwanela go mo duedisa ka le ena a ntse a se yo mo lelapeng e bile Motsamai a mo tlhabolotse ntlo le go mo epela metsi. (Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 19.12 Ke ena gonne dilo a di itirile.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)
- 19.13 Sesafeleng se a bo se tlhola/khomo le lehuma di lala mmogo.
(Dikarabo tsa batlhatlhojwa tse di nepagetseng di elwe tlhoko.) (2)

[25]

KAROLO YA A: RUBORIKI YA TLHATLHOBHO YA TLHAMO YA DIKWALO: POKO [10 MADUO]

Ditlhokego	Phitlhelelo ka dinaledi	Phitlhelelo ka matsetseleko	Phitlhelelo ka tekano	Phitlhelelo e e tlhaelang	Ga a fitlhelela
DITENG -Thanolo ya setlhogo Ngangisano e e tseneletseng katlholo le go tlhaloganya setlhangwa	5–6 -Thanolo e e tseneletseng ya setlhogo -Motseletsele o o itumedisang wa dintlha tsa ngangisano, di tshegediwa ka botlalo go tswa mo lebokong -Go tlhaloganya setlhangwa le leboko go go manontlhotlho	4 -O bontsha go tlhaloganya, gape o ranotse setlhogo sentle -Tsibogelo e e lekalekanang ya dintlha -Dintlha tse di utlwalang tsa ngangisano, fela ga se tsotlhe tse di tshegeditsweng jaaka go ne go tshwanetse -Go tlhaloganngwa ga mofutakwalo le leboko	3 -Thanolo e e lekalekanang ya setlhogo -Go na le dintlha dingwe tse dintle tse di tshegetsang setlhogo -Dintlha dingwe tsa dingangisano di tshegeditswe, mme fela bosupi ga bo dumelesege ka metlha -Tlhaloganyo e e kwa tlase ya mofutakwalo le leboko	2 -Thanolo ya setlhogo e e sa kgotsofatseng -Ga go na dintlha dipe tse di tshegetsang setlhogo -Tlhaloganyo e e tlhaelang ya mofutakwalo le leboko	0–1 -Setlhogo ga se a tlhaloganngwa -Ga go na bosupi jwa go dirisa leboko -Morutwana ga a kgona go tlhaloganya mofutakwalo le leboko
6 MADUO					
KAGEGO LE PUO -Kagego, kekele e e tlhaloganyegang le tlhagiso -Puo, segalo le setaele tse di dirisitsweng mo tlhamong	4 -Kagego e e lomaganeng -Dintlha tsa ngangisano di agegile sentle -Puo, segalo le setaele di supa kgolo, di a kgatlhisa, di nepagetse -Gotlhelele ga e na diphoso tsa puo, mopeleto le matshwao a puiso	3 -Kagego e e tlhamaletseng le kekele e e utlwalang ya ngangisano -Kekele ya ntlha ya ngangisano e kgona go salwa morago -Bogolo puo, segalo le setaele di nepagetse	2 -Go na le bosupi jwa kagego -Tlhamo e tlhoka kekele e e bopegileng sentle ya tlhaloganyo le tomagano -Diphoso tse dinnye tsa puo, segalo le setaele tse di nepagetseng go le go ntsi	1 -Kagego e supa thulaganyo e e fosagetseng -Dintlha tsa ngangisano ga di a rulaganngwa sentle -Diphoso tsa puo di a bonagala -Segalo le setaele tse di sa nepagalang	0-1 -Kagego e supa Diphoso tse di masisi puo le setaele se se fosagetseng
4 MADUO					

ELA TLHOKO: Fa motlhatlhojwa a ikgatholositse diteng gotlhelele, mme a kwala tlhamo ya boitlhamedi, a diteng, Popego le Puo di abelwe 0 maduo.

KAROLO YA B LE C: RUBORIKI YA TLHATLHOBO YA DITLHAMO TSA DIKWALO: PADI/DITLHANGWA TSA SETSO LE TERAMA [25 MADUO]

Ditlhokego	Phitlhelelo ka dinaledi	Phitlhelelo ka matsetseleko	Phitlhelelo ka tekano	Phitlhelelo e e tlhaelang	Ga a fitlhelela
DITENG -Thanolo ya setlhogo Ngangisano e e tseneletseng, katlholo le go tlhaloganya setlhangwa 15 MADUO	12–15 -Tsibogelo ka dinaledi: 14–15 -Tsibogelo e e manontlhotlho: 12–13 -Thanolo e e tseneletseng ya setlhogo -Motseletsele o o itumedisang wa dintlha tsa ngangisano, di tshegediwa ka botlalo go tswa mo dikwalong -Go tlhaloganya mofutakwalo le setlhangwa go go manontlhotlho	9–11 -O bontsha go tlhaloganya, gape o ranotse setlhogo sentle -Tsibogelo e e lekalekanang ya dintlha -Dintlha tse di utlwalang tsa ngangisano, fela ga se tsothle tse di tshegeditsweng jaaka go ne go tshwanetse -Go tlhaloganya mofutakwalo le setlhangwa go a bonala	6–8 -Thanolo ya setlhogo e e mo magareng, ga se diponagalo tsothle tse di tlhagisitsweng ka botlalo -Go na le dintlha dingwe tse dintle tse di tshegetsang setlhogo -Dintlha dingwe tsa dingangisano di tshegeditswe, mme fela bosupi ga bo dumelesege ka metlha -Tlhalogantse bontlhabongwe jwa mofutakwalo le setlhangwa	4–5 -Thanolo e e tlhaelang ya setlhogo, ga go na le diponagalo dipe tse di tlhagisitsweng ka botlalo -Go dintlha di le mmalwa tse di tshegetsang setlhogo -Dintlha tsa ngangisano tse di maleba di dinnye thata -Go tlhaloganya mofutakwalo le setlhangwa go gonnye thata	0–3 -Setlhogo ga se tlhaloganngwe -Maiteko a a bokoa a go araba potso -Dintlha tsa ngangisano ga di dumelesege -Morutwana ga a kgona go tlhaloganya mofutakwalo kgotsa setlhangwa
KAGEGO LE PUO -Kagego, kelelo e e tlhaloganyegang le tlhagiso -Puo, segalo le setaele tse di dirisitsweng mo tlhamong 10 MADUO	8–10 -Kagego e e lomaganeng Matseno, mmele le bokhutlo di manontlhotlho -Dintlha tsa ngangisano di agegile sentle -Puo, segalo le setaele di supa kgolo, di a kgatlhisa, di nepagetse	6–7 -Kagego e e tlhamaletseng le kelelo e e utlwalang ya ngangisano Matseno, mmele bokhutlo le ditemana dingwe di rulagantswe sentle ka tomagano -Kelelo e e utlwalang ya ngangisano -Bogolo puo, segalo le setaele di nepagetse	4–5 -Go na le bosupi jwa kagego -E a tlhaloganyega le go lomagana fela e na le diphoso -Diphoso di le mmalwa tsa puo, segalo le setaele tse di nepagetseng go le go ntsi -Bontsi jwa ditema di nepagetse	2–3 -Kagego e supa thulaganyo e e fosagetseng -Dintlha tsa ngangisano ga di a rulaganngwa sentle -Diphoso tsa puo di a bonala -Segalo le setaele tse di seng maleba -Ditemana di fosagetse	0–1 -Go tlhokagala ga kagego go kgoreletsa kelelo ya ngangisano -Diphoso tsa puo le setaele se se fosagetseng di tlhola setlhangwa se se sa atlegang -Segalo le setaele tse di seng maleba
SEELO SA MADUO	20–25	15–19	10–14	5–9	0–4

- Dipharologanyo magareng ga maduo a Kagego, Puo le Diteng di se fete dielo tse PEDI.
- Karabo ya boitlhamedi e abelwe 0 la Diteng le 0 la Puo le Kagego.